Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr. 22.
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de annunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolfŭ Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mesei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ; o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LIII.

„Gazeta" ese în fiecare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., Pe treĭ lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe treĭ lunĭ 10 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 66. **Braşovŭ, Joi 22 Martie (3 Aprilie)** **1890.**

Nou abonamentŭ
la
„GAZETA TRANSILVANIEI".

Cu **1 Aprilie 1890** stilŭ vechiu se deschide **nou abonamentŭ** la care învitămŭ pe toţi amicii şi sprijinitorii fóiei nóstre.

Preţulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe treĭ lunĭ 3 fl. pe şése lunĭ 6 fl., pe unŭ anŭ 12 fl.

Pentru România şi străinătate: pe treĭ lunĭ 10 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe unŭ anŭ 40 francĭ.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria: pe anŭ 2 fl. pe şése lunĭ 1 fl.

Pentru România şi străinătate: pe anŭ 8 francĭ., pe şése lunĭ 4 francĭ.

Abonarea se póte face mai uşorŭ şi mai repede prin **mandate postale**.

Domnii, carĭ se vorŭ abona din nou, sĕ binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ şi a arĕta şi posta ultimă.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei".

Braşovŭ, 21 Martie st. v.

Până la ce gradŭ au amărîtŭ ilegalităţile celorŭ dela putere chiar şi pe pacînicii Slovacĭ, ne dovedesce casulŭ celŭ mai nou, ce s'a întêmplatŭ în comuna slovacă Hnuşt din comitatulŭ Hont.

Mai multe foi vorbescŭ de-o revoltă, ce s'ar fi întêmplatŭ în numita comună; în adevĕrŭ însĕ s'a revoltatŭ numai simţulŭ de dreptate alŭ locuitorilorŭ acestei comune în contra nelegiuirilorŭ acelora, carĭ se facŭ uneltele despotismului, care prin zădărnicirea autonomiei bisericei evangelice din Ţéra ungurésca nu ţintesce decâtŭ la asuprirea şi desnaţionalisarea poporului slovacŭ.

Se 'mplinesce aprópe unŭ anŭ de când comuna evangelică slovacă Hnuşt a voitŭ sĕ 'şĭ alégă unŭ preot, folosindu-se de dreptulŭ ei garantatŭ prin lege. Dér fiindcă acestŭ candidatŭ alŭ poporului, cu numele Krizan, este unŭ Slovacŭ cu inima la locŭ, care 'şĭ iubesce neamulŭ şi nu vrea sĕ se facă unélta duşmanilorŭ lui, n'a plăcutŭ celorŭ dela conducere, carĭ facŭ treburile guvernului şi'i dau totŭ sprijinulŭ în persecutarea bărbaţilorŭ de bună credinţă ai Slovacilorŭ.

Astfelŭ districtulŭ şi senioratulŭ au trimesŭ anume delegaţĭ la conventulŭ din Hnuşt, ca sĕ îndemne comuna bisericéscă sĕ se lapede de dreptulŭ ei de alegere şi sĕ priméscă ca preotŭ pe administratorulŭ Homola, care a fostŭ impusŭ poporului, în contra voinţei sale; ér ca inspectorŭ localŭ sĕ priméscă pe unŭ óre-care Kubinyi, care érăşĭ a fostŭ impusŭ poporului.

Se ḑice, că atuncĭ, când era sĕ fiă instalatŭ ca preotŭ numitulŭ administratorŭ, poporulŭ din Hnuşt a plumbuitŭ găurile cheilorŭ dela uşile bisericei, a luatŭ josŭ limbile dela clopote şi a arboratŭ pe case stégurĭ negre de doliu. In urma acestei împotrivirĭ s'au trimisŭ delegaţii, despre carĭ amŭ vorbitŭ, ca sĕ facă rênduiélă şi sĕ îndemne pe poporŭ a se supune mĕsurilorŭ ilegale, ce s'au luatŭ.

Conventulŭ localŭ era conchematŭ pe ḑiua de 16 Martie. Delegaţii au căutatŭ mai ântêiu sĕ facă a se primi ca inspectorŭ omulŭ lorŭ Kubinyi. Poporulŭ din comună însĕ a voitŭ sĕ alégă pe Sproch, omulŭ sĕu de încredere. Kubinyi, vĕḑêndŭ cum stă lucrulŭ, a chematŭ gendarmĭ în biserică, carĭ au năvălitŭ în adunare cu puscile încărcate şi cu baionetele în puscĭ. Kubinyi, care făcea parte chiar dintre delegaţĭ, a ameninţatŭ, că va da ordinŭ sĕ împusce în contra celorŭ, carĭ se împotrivescŭ. Atuncĭ întréga adunare a strigatŭ: „Trăiéscă dreptulŭ şi dreptatea! Nu ne lăpĕdămŭ de Krizan ca preotŭ şi de Sproch ca inspectorŭ!"

Preşedintele închise atuncĭ conventulŭ, ér gendarmii năvăliră asupra bieţilorŭ ómenĭ, rănindŭ greu cu baionetele pe mai multĭ inşĭ.

Slovacii din Hnuşt au trimisŭ la Maiestatea Sa o deputaţiune, ca sĕ-i céră scutŭ în contra nelegiuirilorŭ. Ei cerŭ, ca dreptulŭ de autonomiă alŭ bisericei lorŭ sĕ fiă respectatŭ.

Slovacii din Hnuşt suntŭ hotărîtĭ a merge până la estremŭ în apĕrarea drepturilorŭ bisericei lorŭ, şi în casulŭ când nimicŭ nu le va ajuta, mai bine preferă a eşi din sînulŭ bisericei evangelice, de câtŭ a'şĭ jertfi dreptulŭ lorŭ.

„Narodni Noviny" mai spune, că în Hnuşt s'au trimisŭ trei companii de soldaţĭ pe capulŭ ómenilorŭ, cu observarea, că numai atuncĭ vorŭ părăsi soldaţii comuna, décă ea va renunţa la dreptulŭ de liberă alegere a preotului. „Nicĭ odată", ḑicŭ Slovacii din Hnuşt, „mai curêndŭ vom părăsi tóte, decâtŭ sĕ renunţămŭ la dreptulŭ nostru".

Lupta Slovacilorŭ din Hnuşt pentru dreptulŭ lorŭ le face tótă onórea. Acesta e singurulŭ mijlocŭ de a puté stórce dela duşmanĭ respectarea lui.

Cele petrecute în Hnuşt, unde era sĕ se'ntêmple mare vĕrsare de sânge, décă poporulŭ din comună nu şi-ar fi păstratŭ sângele rece, suntŭ unŭ *memento* seriosŭ pentru cei dela putere, ca sĕ'nceteze odată cu nelegiuirile şi cu mĕsurile despotice, carĭ au produsŭ atâta amărâciune nu numai între Slovacĭ, ci şi între tóte popórele acestui statŭ.

DIN AFARĂ.

Bismarck şi pressa rusésca.

Ḑiarele streine mereu se ocupă de însemnătatea politică a retragerei lui Bismarck şi mereu tragŭ consecenţe din faptele întêmplate, mai alesŭ foile rusescĭ. Aşa „Nord" din Bruxella ḑice: „Décă va înceta odată agitaţia produsă prin acestŭ evenimentŭ, se va arăta de bună sémă pe scenă, în tótă mărimea şi puterea lui, Wilhelm alŭ II-lea, ca domnŭ alŭ politicei interne şi esterne a Germaniei. Politica internă va rĕmâné cea din trecutŭ, dér nu se va esecuta cu aceleaşĭ mijlóce. Politica esternă încă va rĕmâné aceeaşĭ, mai alesŭ în ce privesce s u s ţ i n e r e a p ă c e i, dér ea după putinţă se va reduce la mai puţine complicaţiunĭ. Bismarck în prevederile sale înţelepte adeseorĭ a ţesutŭ mréja politicei sale din fire prea încurcate. Politica domnitorului din firea ei însĕ este mai simplă. Acuşĭ Europa îşĭ va sdrobi capulŭ cu politica personală a lui Wilhelm alŭ II-lea." Totŭ acestŭ organŭ publică o corespondenţă din Petersburgŭ, în care se ḑice, că retragerea lui Bismarck a produsŭ impresiă penibilă asupra cercurilorŭ rusescĭ, fiindcă Ruşii priviau în Bismarck pe celŭ mai puternicŭ susţinĕtorŭ alŭ păcii; dér îngrijirile acestea au dispărutŭ în curêndŭ, fiind-că sângele rece alŭ fiăcărui Rusŭ întêmpină liniştitŭ orĭ-ce periculŭ, şi esistă convingerea, că politica de pace a Germaniei nu va suferi o schimbare esenţială, fiind-că Wilhelmŭ alŭ II-lea va guverna şi în viitorŭ în spiritulŭ fostului cancelarŭ.

Crispi se clatină.

Din Italia sosescŭ scirĭ, carĭ ne îndreptăţescŭ a crede, că după Tisza şi Bismarck, se va duce şi alŭ treilea stêlp alŭ triplei alianţe. De când cu retragerea lui Bismarck, ḑicŭ foile streine, preşedinţa lui Crispi şĭ-a perdutŭ aprópe totŭ prestigiulŭ de până acuma, fiindcă prietinulŭ sĕu, Bismarck, nu mai ţine fulgerulŭ în mână. Crispi s'a facutŭ nesuferitŭ ţĕrei mai alesŭ de când cu tripla alianţă, de care Italienii de locŭ nu se simtŭ încântaţĭ. Celŭ dintâiu prognosticŭ alŭ pericululul în faţa căruia se aflâ aḑĭ d-lŭ Crispi zace în împrejurarea, că deputaţii *Nicotera, Magliani* şi *Tajani* au pornitŭ formarea unei nouĕ partide opoSiţionale, care pusă sub ocrotirea acestui triumviratŭ, negreşitŭ că'i va face multe miserii cabinetului Crispi. Afară de acésta, de câteva ḑile circulă mereu scirile cele mai neliniştitóre. Se vorbesce de disolvarea camerei deputaţilorŭ, de retragerea miniştrilorŭ Seismit-Doda, Micelli şi Gioletti, despre tocmelile ce le-ar fi avutŭ Crispi cu Magliani, ba se ḑice,

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

Viéţa socială la animale.

După **I. Kriesch.**

(Conferinţa II publică ţinută de prof. *M. Pĕrvu* la 4 Martie anulŭ c. în sala liceului românŭ din Braşovŭ.)

(U r m a r e).

In statulŭ albinelorŭ, asemenea ca şi în statulŭ vespilorŭ, suntŭ 3 felurĭ de indiviḑĭ: o singură femeiuşcă desvoltată, regina séu matca, câteva sute bărbătuşĭ séu trântorĭ, şi mai multe mii de muncitóre, care încă suntŭ femeiusce, însĕ desvoltate neperfectŭ. Aceştĭ indiviḑĭ se cunoscŭ uşorŭ şi după exteriorulŭ lorŭ. Cea mai elegantă şi mai bine făcută e regina, care se deosebesce şi prin colórea ei mai gălbuiă, şi are abdomenŭ mai lungŭ, încâtŭ în proporţiă cu acesta aripele aparŭ de totŭ scurte. Trêntorii au corpŭ mai diformŭ şi se potŭ cunósce de pe cei doi ochĭ compuşĭ, carĭ se înbină în frunte. Muncitórele suntŭ mai micĭ şi se potŭ cunósce mai cu sémă după aparatele lorŭ culegĕtóre, care se află pe picióreIe din dĕrĕtŭ. Aparatele acestea stau din cufundăturĭ, numite corfiţe, şi din periuţe. Periuţele stau din şire de perĭ crescuţĭ pe călcâiulŭ piciórelorŭ din dĕrĕtŭ. Matca, din ântâia ḑi frumósă a primăverii până tómna târḑiu, depune ouĕ lungăreţe în celulele făcute din céră, in urmarea acestei depunerĭ poporulŭ statului se înmulţesce fórte tare, aşa încâtŭ în lipsa de locŭ o parte din poporŭ e silitŭ a emigra şi a întemeia altŭ statŭ nou.

Aşa dér putemŭ ḑice depre albine, că ele se înmulţescŭ în douĕ chipurĭ: una e înmulţirea, în înţelesŭ mai strînsŭ, a indiviḑilorŭ, ér cealaltă, în înţelesŭ mai largŭ, înmulţirea statelorŭ. Din sînulŭ aşa numitŭ mama statului se trimitŭ alte state în lumea largă. Celŭ mai interesantŭ momentŭ e, când din statulŭ vechiu se deslipesce, se departe celŭ nou, pe care stuparii îlŭ numescŭ roiu, ér faptulŭ acesta roire.

De comunŭ observămŭ aceea, că la finea lui Maiu séu la începutulŭ lui Iuniu, poporulŭ e aşa de mare, încâtŭ nu are destulŭ locŭ pentru încăpere, şi décă vremea e favorabilă şi sesonulŭ albinelorŭ multŭ promiţĕtorŭ, poporulŭ se pregătesce pentru întemeiarea unui statŭ nou.

Până în vremea roirii vedemŭ la întrarea coşniţei numai muncitóre; înainte de roire însĕ şi mai cu sémă cam cătră améḑĭ vedemŭ şi trântorĭ preumblându-se încóce şi încolo, ba şi sbóră cu unŭ sgomotŭ sbîrnăitorŭ în jurulŭ coşniţei. In urmă vine şi minutulŭ, în care se gată regina cea tînĕră a'şĭ părăsi légănulŭ şi cu asta a sositŭ şi timpulŭ supremŭ, în care este cu putinţă, ba chiar e de lipsă a se funda unŭ statŭ nou, pentru-că deoparte unŭ statŭ fără regină nu póte esista, de altă parte, că într'unŭ statŭ douĕ regine nu se'mpacă una cu alta.

Regina, ca singura femeiuşcă perfectă, este adevĕrată mamă a societăţii, fiindcă poporulŭ întregŭ, toţĭ carĭ se învĕrtescŭ pe lângă ea, suntŭ fiiĭ ei adevĕraţĭ.

Cunóscemŭ cu toţii zidirile albinelorŭ, voştina, fagurii verticalĭ, carĭ stau din rêndurĭ de celule şi suntŭ făcute din céră. Din celulele cele mai micĭ heyagonale se ivescŭ muncitórele, din cele mai marĭ hexagonale—trêntorii, éră din cele mai largĭ, rotunde ca şi ghinda, din voştină, se desvóltă matcele.

Indată ce tînĕra regină începe a rupe vĕlulŭ celulei sale, poporulŭ devine iritatŭ, revoltantŭ şi matca cea bĕtrână e silită a părăsi lăcaşulŭ sĕu împreună cu partida sa. Peste puţinŭ acelŭ poporŭ, care e gata a o urma cu dragoste şi cu credinţă, se grupéză în jurulŭ ei. Intr'acestea munca se întrerupe, îndesuirea, alergarea e generală, éră cei carĭ stau de ducă, emigranţii, năvălescŭ asupra ólelorŭ cu miere şi 'şĭ iau merinde, se satură mai pe multe ḑile. Resultatulŭ iritaţiunei, mişcărei e, că temperatura în coşniţă se urcă dela 28° până la 30—32° ce pentru albine e nesuferită; acum ne mai putêndŭ sta poporulŭ în sudorĭ de iritaţiune, alérgă cu grămada la uşe şi esŭ în spaţiulŭ liberŭ cu sgomotŭ de veseliă, cu pompă, cu larmă de o bucuriă sĕlbatică, şi în simţulŭ libertăţii câştigate unŭ timpŭ plutescŭ în aerŭ. Fericirea asta însĕ nu ţine multŭ. Peste unŭ cuartŭ de óră vedemŭ roiulŭ ca unŭ

că suntŭ prospecte chiar de unŭ cabinet Magliani. Scirea acésta din urmă nu s'ar pâré tocmai nesigură, avêndŭ în vedere, că posiția lui Crispi față cu coróna a devenitŭ, putemŭ dice, imposibilă, pentru că disolvarea camerei nu se va face înainte de-a nu se scóte din actualulŭ cabinetŭ membrii, pe a cărorŭ lucrare contéză fórte multŭ partida radicală. Scirile acestea, deși nu suntŭ tóte adeverite, arată totuși, că ceva putredŭ este în cabinetulŭ d-lui Crispi și că prestigiulŭ, ce l'a avutŭ până era Bismarck domnulŭ situațiunei nu mai póte sĕ și-lŭ susțină. Diarulŭ „Fanfulla" sfătuesce pe Crispi, ca sĕ urmeze esemplulŭ lui Depretis, sĕ demisioneze dela portofoliulŭ de esterne și sĕ lŭ încredă altuia, fiindŭ că este contrarŭ spiritului constituției și vatĕmă demnitatea capului statului prin împrejurarea, că elŭ, Crispi, ocupă trei înalte funcțiunĭ. Din tóte acestea reiese evidentŭ, că d-lŭ Crispi încă se clatină.

SCIRILE ZILEI.

Puscĭ pentru honvedĭ. Din Viena se împărtășesce, că guvernulŭ ungurescŭ a comandatŭ 20.000 puscĭ Mannlicher, prin mijlocirea ministrului comunŭ de rĕsboiu, la o fabrică de arme austriacă. In urma acestei comande, furnisarea puscilorŭ din partea fabricei de arme ungare se reduce dela 180,000 la 160.000.

***

Reptila'i supĕrată. Actrița Ilka Palmay și-a începutŭ cariera pe scena teatrului ungurescŭ din Clușiu, și în Pesta a avutŭ marĭ succese. Când s'a despărțitŭ dela teatrulŭ poporalŭ din Pesta, tinerimea maghiară a deshămatŭ caii și a trasŭ ea carulŭ cu „divina Ilka". Gustŭ ungurescŭ. „Divina Ilka" ne întórse spatele și se făcŭ — actriță germană în Germania, dice „Kolozsvár". Sub pretexte mincinóse se lăsà a fi sĕrbătorită mai departe și'și renegà limba și pe publiculŭ, care'i purtase córda rochiei. Acum o aducŭ, cum se dice, érăși la Clușiu pe scenă. Direcțiunea cutéză a cere sĕ aplaudămŭ pe aceea, care ne-a renegat'o, ne-a aruncatŭ deoparte. N'avemŭ nimicŭ în contră. Décă ea cutéză a călca pe scenă, se va provoca unŭ scandalŭ. Vomŭ fluera direcțiunea și pe Palmay".

Se 'nțelege, șoviniștii se temŭ, că'și esŭ din obiceiu, décă nu vorŭ înscena mai desŭ scandalurĭ.

***

O secțiă sanitară și de ingineri s'a înființată în ministerul de agricultură pentru canalisarea și conducerea apei în orașe și comune.

***

Vĕrsare de apă. Din Sepsi-Sângeorgiu se împărtășesce, că grădinile dela marginĭ suntŭ inundate, precum și soséua ce duce la Chezdi-Oșorheiu. In comuna Chilenĭ a pĕtrunsŭ apa până la case, așa că mai multe familii au trebuitŭ sĕ fiă scóse din locuințele lorŭ. Deórece în munțĭ e multă zăpadă, e temere, că pericululŭ va fi mare. Tisa încă cresce de câteva dile și valurile ei pĕtrundŭ lângă Ciongradŭ pe teritoriulŭ de inundare.

***

Atheneulŭ din Ploescĭ. Conferințele ce se vorŭ ține suntŭ: La 18 Martie, d. *N. C. Sĕruleanu* despre: „Agricultura în Bulgaria și România." La 22 Martie d. *Gh. C. Dobrescu* despre „Causele căderei Poloniei." La 25 Martie d. *F. Ghețu* despre: „Magnetismulŭ animalŭ în comparațiune cu hypnotismulŭ. Istoriculŭ cestiunei." La 8 Aprilie d. *I. R. Nisipeanu* despre: „Vise." La 15 Aprilie d. *T. Enĭbace* despre: „Femeile celebre din secolulŭ alŭ 18 și 19." La 22 Aprilie d. *Dr. Marguliu* despre: „Hotarĕle nebuniei." La 29 Aprilie d. *I. Dumitrescu* despre: „Ce trebue sĕ facă potgorenii Prahovenĭ pentru reconstituirea viilorŭ distruse de filoxeră."

***

Furtŭ. Alaltăerĭ nópte unŭ făptuitorŭ necunoscutŭ a intratŭ de cătră strada teatrului într'o măcelăriă, din care a furatŭ douĕ gresii de ascuțitŭ, douĕ cuțite și lăcatulŭ dela tișghea. Carne n'a furatŭ „modestulŭ" hoțŭ.

O polemiă continuată.

(Urmare.)

Se supĕră pe mine adversariulŭ meu și pentru aceea, că după părerea d-sale am pusŭ prea mare pondŭ pe acea ținută politică a unorŭ ómenĭ, care'și află espresiunea numai în nisce imputărĭ grele la adresa archiereilorŭ, și nu am ținutŭ contŭ de enunciațiunile bărbațilorŭ competenți în materiă de politică românéscă, și mai vêrtosŭ de enunciațiunile și vederile adunărilorŭ politice românescĭ și în specie de vederile „Gazetei Transilvaniei," care, ca și acele adunărĭ naționale, nu a pretinsŭ nicĭ-odată dela archierei mai multŭ, decâtŭ li-a fostŭ și le este cu putință de a lucra în împregiurările nóstre schimbate."

Eu însĕ sunt de părere, că orĭ și ce ținută politică greșită trebue sĕ fiă combătută, îndată ce se observă, că este comună mai multorŭ Românĭ, căcĭ noi nu suntemŭ așa de mulțĭ, încâtŭ sĕ ne putemŭ lipsi de ajutorulŭ unei părțĭ însemnate dintre Românĭ, când e vorba sĕ lucrămŭ pentru realisarea programului nostru naționalŭ, care numai prin *o unitate perfectă de vederĭ și de lucrărĭ se va pute duce în îndeplinire.*

De enunciațiunile și vederile adunărilorŭ nóstre naționale, eu totdéuna am ținutŭ contŭ, numai trebue sĕ observŭ, că aceste enunciațiunĭ nu au de a face nimica cu politica greșită combătută de mine, pentru-că în acele adunărĭ naționale, pe câtŭ le cunoscŭ din manifestele lorŭ, nimenea nu s'a ocupatŭ cu archiereii noștri, ci numai s'a stabilitŭ programulŭ nostru naționalŭ, s'a datŭ espresiune nemulțămirei Românilorŭ față cu actuala stare de lucrurĭ creată de guvernŭ și s'a demarcatŭ linia de conduită a alegĕtorilorŭ românĭ cu ocasiunea înoirei dietei ungurescĭ. Ei bine! acestŭ programŭ eu nu l'am combătutŭ, nicĭ nu l'am ignoratŭ, ci din contră am insistatŭ cu tótă puterea cuvêntului, ca toțĭ Românii sĕ lucre cu atâta tăriă pentru realisarea lui, încâtŭ cercurile hotărîtóre sĕ se simtă îndemnate a ne da tóte drepturile nóstre esprimate în acelŭ programŭ.

De enunciațiunile „Gazetei" încă am ținutŭ contŭ, numai trebue sĕ observŭ cu multă părere de rĕu, că abstrăgêndŭ dela enunciațiunile publicate în colónele „Gazetei" între anii 1880 și 1885, unde se află fórte multe vederĭ identice cu vederile vulgare, condamnate acum și de adversariulŭ meu, — vedemŭ, că chiar și în articolii „Archiereii noștri și noi" se facŭ archiereilorŭ noștri imputărĭ grele și neîntemeiate, și astfeliu adversariulŭ meu împinge pe „Gazeta Transilvaniei" chiar în pĕcatulŭ, de care ea ar vré sĕ apară a fi fórte străină.

Multŭ materialŭ de discusiune au datŭ adversariului meu aceste cuvinte din articolulŭ meu: *„ceea ce este însĕ și mai durerosŭ, încă nicĭ după atâtea pierderĭ pe terenulŭ naționalŭ nu amŭ ajunsŭ la atâta maturitate politică, încâtŭ sĕ pricepemŭ, că astădĭ nu mai potŭ lucra archiereii românescĭ, cum puteau lucra pe timpulŭ absolutismului,* s. c. l. (Aicĭ citéză întregulŭ pasagiu. A se vedé „Gaz. Trans." Nr. 38 și 47 din anulŭ curentŭ.)

Orĭ cine cetesce cu atențiune și străbate în spiritulŭ cuvintelorŭ mele trebue sĕ se convingă, că în acelea eu nu am datŭ espresiune părerei atribuite mie din partea adversariului meu, *cu adecă archiereii noștri sĕ aibă privilegiulŭ de a nu pute lucra așa precum reclamă interesele nóstre naționale,* ci numai am combătutŭ și satirisatŭ o părere greșită, împărtășită de unŭ numĕrŭ însemnatŭ de Românĭ, carĭ de câte-orĭ ni-se întêmpla câte o nedreptățire, îndată strigă, că archiereii noștri pentru ce nu se ducŭ la *împĕratulŭ*, cum se duceau antecesorii lorŭ, și sĕ cĕră vindecarea rĕului? La acéstă plângere, care de unŭ timpŭ încóce se aude fórte adeseorĭ, eu am rĕspunsŭ, că a trecutŭ timpulŭ politicei de pelegrinagiu la Viena și acestŭ rĕspunsŭ l'am spriginitŭ cu unŭ motivŭ fórte puternicŭ, care din partea nimenui nu se póte combate, pentru-că este întemeiatŭ pe starea faptică a lucrurilorŭ de astădĭ și din trecutŭ. Dér nicĭ adversariulŭ meu nu m'a pututŭ combate în acestŭ punctŭ, și de aceea a cugetatŭ, că este mai ușorŭ pentru dênsulŭ, décă va ocoli discusiunea directă asupra adevĕrului enunciatŭ de mine, și-lŭ va întuneca, presentândŭ pe susținĕtorulŭ adevĕrului ca pe unŭ individŭ nepriceputŭ, care are lipsă de esplicările unui gimnasistŭ, ca sĕ afle, care este deosebirea între timpulŭ de adĭ și timpulŭ absolutismului.

In pasagiulŭ citatŭ eu am vorbitŭ numai de starea de adĭ a lucrurilorŭ și de starea de pe timpulŭ absolutismului, și fiind-că adversariulŭ meu a observatŭ, că astădĭ archiereii noștri nu mai potŭ lucra, cum lucrau pe timpulŭ absolutismului, — îndată a făcutŭ o săritură și a pusŭ cestiunea cu totulŭ pe altŭ terenŭ, făcêndŭ paralela sa, nu între modulŭ de a lucra alŭ archiereilorŭ de astădĭ și între *modulŭ de a lucra alŭ archiereilorŭ de pe timpulŭ absolutismului*, ci între modulŭ de a lucra alŭ archiereilorŭ de astădĭ *și modulŭ de a lucra alŭ archiereilorŭ de pe timpulŭ dinainte de absolutismŭ*, și apoi s'a folositŭ de acéstă săritură pentru a face unŭ șirŭ lungŭ de imputărĭ archiereilorŭ noștri.

Voiu rĕspunde mai la vale și la aceste imputărĭ, ér aci trebue sĕ constatŭ, că décă cineva ține maniera de a disputa a adversariului meu, atuncĭ până-i lumea nu se mai gată disputa, ér ómenii în locŭ sĕ le lumineze, totŭ mai tare se ducŭ în rătĕcire.

Afirmă adversariulŭ meu, că prin cuvintele citate mai pe urmă eu am voitŭ sĕ constatŭ și sĕ susținŭ, că archiereii noștri astădĭ nu *mai potŭ lupta*, și astfelŭ am venitŭ în contradicere cu alte cuvinte ale mele, prin carĭ am disŭ, că archiereii nu numai *luptă* și astădĭ, ci chiar *trebue sĕ lupte* pentru interesele nóstre naționale. Dér și aci se înșélă adversariulŭ meu, căcĭ eu numai atâta am susținutŭ, *că astădĭ archiereii noștri nu mai potŭ lucra, cum puteau lucra pe timpulŭ absolutismului.*" Prin acestea cuvinte numai atâta am voitŭ sĕ accentuezŭ, că este și trebue sĕ fiă deosebitŭ *modulŭ de lucrare* alŭ archiereilorŭ noștri de astădĭ, *de modulŭ de lucrare* alŭ archiereilorŭ de pe timpulŭ absolutismului, ceea-ce nu involvă în sine sistarea séu încetarea luptei pentru interesele nóstre naționale. Atâta credŭ, că-mĭ va concede și adversariulŭ meu, că după gramatică cuvêntulŭ *„cum"* nu însémnă sistarea séu încetarea unei lucrărĭ, ci numai modulŭ cum se îndeplinesce acea lucrare, și astfelŭ a fostŭ cu totulŭ de prisosŭ vițulŭ (vrea sĕ dică „sarcasmŭ", „glumă" —*Red.*) adversariului meu „nicĭ în căruță, nicĭ în teleguță."

Și óre adevĕrŭ sĕ fiă aceea, că archiereii noștri nu mai potŭ lucra astădĭ

---

strugure atêrnândŭ de o crengă, încunjurândŭ regina. Unŭ astfelŭ de roiu îlŭ numimŭ roiulŭ dintâiu. Cu roiulŭ dintâiu totdéuna emigréză *matca cea bĕtrână.* Viéța statului nou înființătorŭ e asigurată prin aceea, că are matcă fructificată, care póte depune ouĕ.

Abia după o liniștire scurtă, și deja le și întêmpină grija, că unde sĕ caute lăcașŭ nou, în care sĕ se pótă casnicŭ arangia. Câte-va albine din roiu, ca și nisce spionĭ, mergŭ sĕ caute locuință. Décă au aflatŭ locuință acomodată se reîntorcŭ la roiu, și îndată începe roiulŭ celŭ nou a descăleca în locuința cea nouă.

Casulŭ acesta de a-și câștiga albinele singure locuințe arare-orĭ se întêmplă la noi, celŭ multŭ casulŭ acesta obvine la albinele sĕlbatice. Deórece albinele, din timpurile cele mai vechĭ, suntŭ animale de casă, stuparulŭ are datorința a se îngriji însu-și de coșnițele lorŭ. Stuparulŭ așadér stă gata cu coșnița în vremea roirei, și décă i a succesŭ a câștiga regina în coșniță, atuncĭ a prinsŭ roiulŭ întregŭ și îndată se începe rêndulŭ vechiu și bunŭ, și de locŭ se apucă de lucru.

Datorința lorŭ cea dintâia e a astupa tóte crepăturile coșniței. Astuparea o facŭ cu ajutorulŭ unei substanțe, materiă cleiósă, numită *propolis*, ce o culegŭ de pe mugurii arborilorŭ. Albinelorŭ le place întunerecŭlŭ absolutŭ séu póte că pentru aceea astupă tóte crepăturile căsuliei lorŭ, ca prin acésta sĕ pótă asigura o căldură mai mare, fiind-că la preparea faguriloru de cĕră au lipsă de 25° R. căldură. Munca albinelorŭ se împarte în munca de casă și de câmpŭ, adecă munca înăuntru și afară de coșniță.

Am amintitŭ, că membri statului celui nou, când părăsescŭ casa părintéscă, și iau merinde destulă de drumŭ, din care o parte o folosescŭ pentru a pune temeliă coloniei celei nouĕ.

Pentru continuarea zidirei este neîncunjuratŭ de lipsă sĕ adune materialŭ din câmpŭ. Pentru scopulŭ acesta albinele culegŭ miere și prafŭ de florĭ, polenŭ, acesta însĕ se póte înlocui și cu făină. Mierea o sugŭ într'unŭ săculețŭ, o beșicuță ce se află în abdomeniulŭ lorŭ, ér polenulŭ se póte vedé ca douĕ globurele pe piciórele din dĕrĕtŭ. Albinele până împlinescŭ zidirile lorŭ trebue sĕ cerceteze milióne și milióne de florĭ. Din mierea suptă și din prafŭ facŭ cĕră, așadĕră internulŭ animalului e o fabrică de cĕră. Céra iese gata în foițe micĭ și fórte subțirĭ din fabrica cea viă, prin segmentele, inelele, albinei. Foițele de cĕră se folosescŭ la zidirea celulelorŭ, a fagurilorŭ. La unŭ chilogramŭ de cĕră se folosescŭ 10—12 chilograme de miere, se înțelege cu polenŭ cu totŭ.

Când albina muncitóre ajunge acasă încărcată din câmpŭ, dintre cele muncitóre în coșniță, o întîmpină douĕ séu trei, o ușuréză de povară rupêndŭ cu gura prafulŭ de pe piciórele ei, apoi îlŭ înghitŭ, ca apoi sĕ facă din elŭ nutremêntŭ pentru larve séu cĕră. Se întêmplă și aceea, că pe albinele, ce se întorcŭ dela câmpŭ, la ușa coșniței nu le întîmpină nimenea, acesta e semnulŭ, că tóte gurile și beșicile de miere au de lucru, și atuncĭ albina e silită singură a depune povara în magazinŭ.

Fiindŭ-că e faptŭ constatatŭ, că alte muncitóre împlinescŭ zidirea și nutrirea, ĕră altele culesulŭ și adusulŭ materialului, mai de multŭ ómenii s'a credutŭ, că muncitórele au douĕ clase, însĕ scrutările mai amĕnunțite au dovéditŭ, că albinele cele tinere lucră mai întâiu în coșniță, învéță rêndulŭ casei și se prepară pentru lucrurile mai grele de câmpŭ.

Ca și fetele, învéță mai întâiu lucrulŭ, rêndulŭ casei, sub îngrijirea mamei, ca mai târdiu sĕ pótă conduce casa ei cu înțelepciune.

Albinele abia eșite din celule, 18 dile învéță zidirea, nutrirea larvelorŭ, cu unŭ cuvêntŭ lucrulŭ de casă, cele mai esperte împlinescŭ lucrulŭ afară de coșniță, adecă lucrulŭ de câmpŭ. Nu este casŭ constatatŭ, că albina cea tînĕră ar fi în stare a culege materialŭ din florĭ îndată ce a eșitŭ din celulă; albinele cele bĕtrâne însĕ în casŭ de lipsă zidescŭ și 'și nutrescŭ generațiunea, așa-dĕră potŭ împlini și munca internă.

(Va urma).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

cum puteau lucra pe timpulŭ absolutismului? Acéstă întrebare o punŭ din nou sub discusiune, pentru-că deşi în articolulŭ meu se află deslegată deplinŭ, totuşĭ după ce suntŭ şi ómenĭ, carĭ în o propositiune scurtă nu potŭ vedé adevĕrulŭ întregŭ, este neapĕratŭ de lipsă sĕ limpedescŭ acéstă cestiune pe câtŭ se póte mai pe largŭ.

Sub timpulŭ absolutismului eu înţelegŭ periodulŭ, care se estinde dela anulŭ 1850 până la înaugurarea aşa numitei ere constituţionale maghiare, deşi în periodulŭ acesta absolutismulŭ a îmbrăcatŭ forme deosebite şi a trecutŭ prin schimbărĭ fórte dese.

Deşi în periodulŭ acesta eu nu am trăitŭ, séu am trăitŭ numai ca pruncŭ, totuşĭ credŭ, că nu greşescŭ când susţinŭ, că pentru înaintarea nóstră naţională şi culturală a suflatŭ atuncĭ unŭ vêntŭ cu multŭ mai priinciosŭ decâtŭ în timpulŭ de astădĭ alŭ erei constituţionale ungurescĭ, şi de aceea archiereii noştri de atuncĭ se puteau lupta cu mai multă uşurinţă şi mai mare efectŭ pentru interesele nóstre, decâtŭ o potŭ face archiereii de astădĭ.

Pe timpulŭ absolutismului sórtea naţionalităţilorŭ din Ungaria şi Transilvania nu se hotăra în Pesta, ci în Viena, ér Viena nu se îmbrăţişa şi săruta cu Pesta şi cu stăpânitorii noştri de astădĭ, ci adeseorĭ căuta cu ochĭ încruntaţĭ la ei. Spre a se paralisa nisuinţele stăpânitorilorŭ noştri de astădĭ, naţionalităţile erau în multe privinţe chiar sprijinite, ér în specie noi Românii tocmai pe timpulŭ absolutismului amŭ dobênditŭ cele mai strălucite succese pe tóte terenele desvoltărei nóstre naţionale şi culturale. Atuncĭ s'a reactivatŭ metropolia „uniţilorŭ" şi s'a dobânditŭ metropolia „neuniţilorŭ", şi totŭ atuncĭ ni-s'a datŭ şi „mila împĕrătéscă." Atuncĭ amŭ avutŭ o dietă la Sibiiu, în a cărei sală şi graiulŭ românescŭ îşĭ avea drepturile sale. Atuncĭ se aplicară unŭ numĕrŭ frumosŭ de Românĭ atâtŭ la administraţiune, câtŭ şi la justiţiă. Atuncĭ emanau actele, chiar şi dela guvernulŭ din Clujiu, pentru Românĭ numai în limba românéscă, şi chiar şi funcţionarii de limbă maghiară, carĭ în era asta constituţională mai bine şĭ-ar tăia mâna, decâtŭ sĕ subscrie unŭ actŭ şi românesce, atuncĭ tóte actele românescĭ emanate dela guvernŭ le subscriau numai românesce. Multe aşĭ mai puté aminti, dér mĕ temŭ, sĕ nu mĕ estindŭ prea departe. Destulŭ atâta, că deşi avemŭ astădĭ acelaşĭ domnitorŭ, care l'amŭ avutŭ pe timpulŭ absolutismului, şi deşi bunăvoinţa acestui domnitorŭ prea bunŭ este nestrămutată faţă cu noi, totuşĭ ce mare este deosebirea între sórtea nóstră de astădĭ şi sórtea de pe timpulŭ absolutismului! Ca sĕ pricepemŭ acéstă deosebire este destulŭ a accentua, că limba românéscă, care pe timpulŭ absolutismului întrase până şi în sînulŭ guvernului transilvanŭ şi până şi în diete, astădĭ este scósă până şi din cancelariele comunelorŭ curatŭ românescĭ, şi mâne poimâne se va impune şi pruncilorŭ, smulşĭ dela sînulŭ mamelorŭ lorŭ, sĕ vorbéscă într'o limbă străină.

Procesulŭ acesta de fatală schimbare nu l'au pututŭ împedeca nicĭ archiereii Şuluţŭ şi Şaguna, carĭ de comun se aducŭ ca esemplu pentru succesorii lorŭ, şi astfelŭ şi ei au trebuitŭ sĕ móră în era nóstră constituţională amărîţĭ până în adênculŭ sufletului lorŭ, vĕdêndŭ cum se pierdŭ pe încetulŭ tóte succesele dobêndite de dênşii şi de toţĭ Românii, în nisce timpurĭ mai bune. Aceştĭ archierei au vĕdutŭ cu ochii lorŭ, cum s'a decretatŭ fusiunea Transilvaniei cu Ungaria şi cum se consolidéză cu paşĭ repedĭ actuala stare de lucrurĭ, şi totuşĭ ei, carĭ au fostŭ eroii dilelorŭ de mai nainte, n'au pututŭ face nimica pentru împedecarea rĕului, şi de aceea am disŭ eu, că archiereii din era asta constituţională, în care au trăitŭ câtva timpŭ şi archiereii amintiţĭ, nu potŭ lucra, cum lucrau pe timpulŭ absolutismului.

Dér ce vomŭ dice, décă vomŭ considera, cum s'au desvoltatŭ lucrurile în timpulŭ mai apropiatŭ de noi? Astădĭ archiereii noştri nu se mai chiamă la Viena, ér când din îndemnŭ propriu se ducŭ acolo, li-se spune, că nu în Viena, ci în Pesta se hotăresce sórtea popórelorŭ din Ungaria. Ce e dreptŭ şi astădĭ suntŭ chiămaţĭ câte odată archiereii noştri, însĕ nu la Viena, ci la Aradŭ, la Seghedinŭ şi la Clujiu, de unde se întorcŭ cu mângăierea, care orĭ cine o póte cunósce din cele ce s'au spusŭ prin diarele nóstre, despre evenimentele petrecute în acele oraşe. Ér când archiereii românescĭ îşĭ iau inima în dinţĭ şi se ducŭ la Pesta, aci suntŭ întêmpinaţĭ, séu mai corectŭ vorbindŭ, erau întêmpinaţĭ de unŭ ministru, care în faţa lumei se lăuda, că politica lui consistă în sdrobirea naţionalităţilorŭ!

Dér eu sciu înainte, că adversarulŭ meu nicĭ cu aceste esplicărĭ nu va fi mulţămitŭ, pentru că dênsulŭ este de părere, că archiereii noştri şi acum *„se potŭ pronunţa între marginile legei cu tótă tăria în faţa atentatelorŭ, fără ca sĕ le fiă témă, că vorŭ fi întemniţaţĭ séu chiar spêndurаţĭ"*.

Faţă cu acéstă espresiune drastică eu numai atâta observŭ, că pentru unŭ archiereu póte fi în diua de astădĭ o pedépsă şi mai aspră decâtŭ *temniţa şi furcile*!

Décă pe archiereii noştri i-ar trimite numai în temniţă de câteva lunĭ, cum îi trimitŭ pe redactorii de diare, ér după aceea s'ar puté întórce éră la postulŭ lorŭ, cum se întorcŭ redactorii la postul lorŭ, împodobiţĭ încă şi cu o aureolă de martirĭ, atuncĭ credŭ, că mulţĭ dintre ei s'ar espune periculului de a fi întemniţaţĭ pe o lună-două, şi chiar şi pe unŭ anŭ, doi, pentru o causă naţională! Ba unii dintre ei ar fi póte gata a suferi şi ocara furcilorŭ, décă arŭ sci, că prin acésta potŭ folosi neamului şi bisericei lorŭ!

Insĕ pentru archierei esistă o pedépsă mai cumplită, de câtŭ temniţa şi furcile, o pedépsă, care se începe cu o înfruntare, ca cea suferită de episcopulŭ dela Diacovar, şi se gată cu esiliulŭ într'altă téră depărtată, cum a pătit'o totŭ acum de curêndŭ metropolitulŭ dela Lembergŭ, şi acésta pedépsă ar fi pentru ei cu atâtŭ mai chinuitóre, că ar fi în continuu mustraţĭ în consciinţa lorŭ, că prin faptele lorŭ neprecumpănite nu numai pe sine s'au nefericitŭ, ci şi biserica încredinţată conducerei lorŭ înţelepte au împins'o într'o prăpastiă, din care tóte gazetele din lume nu-o potŭ scóte!

Credŭ că măcarŭ acuma mĕ va fi priceputŭ totŭ Românulŭ!

(Va urma.)

Institutele de banĭ din Transilvania.

De **Petra-Petrescu.**

A. Institutele de banĭ maghiare. *)

(Urmare.)

43) *Nyárád-Szeredai és vidéki takarékpénztár részvénytársaság.* Cu 500 acţii asupra cărora suntŭ plătiţĭ fl. 25,000; reservă 10,000; depunerĭ 23,000; reescomptŭ 60,000; totalŭ fl. 118,000.
Profitŭ fl. 5,613.
Revirementŭ fl. 1,261.000.
Dividendă fl. 4%.

44) *Tordai népbank szövetkezet.* Capitalŭ de fl. 12.625 în 505 cuote à 25 florinĭ.

45) *Toroczkói takarékpénztár részvénytársulat.* Cu 200 acţii, asupra cărora sunt plătiţĭ fl. 10.000; depunerĭ 50,000; reescomptŭ 23.000; totalŭ fl. 83.000.
Profitŭ fl. 3.534.
Revirementŭ fl. 775,000.
Dividendă 12%.

1884.

46) *Brassói elsö takarék- és önsegélyzö szövetkezet.*

47) *Gyergyó-Tölgyes és vidéke takarékpénztár részvénytársaság.* Cu capitalŭ în 1500 acţii, asupra cărora suntŭ plătiţĭ fl. 15,000; reservă 6,000; depunerĭ 22,000, totalŭ fl. 43,000.
Profitŭ curatŭ 2,369 fl.
Dividendă n'au împărţitŭ până la finea anului 1888.

48) *Háromszékmegyei gazdák szövetkezete.* Sepsi-S.-György. Capitalŭ de fl. 86,000 cuote; fl. 110,000 împrumutŭ, fl. 196,000 totalŭ.
Profitŭ curatŭ fl. 7.638.

49) *Kisbirtokosok országos földhitel intézetével szövetséges Gyergyói elsö mezögazdasági elölegegylet mint szövetkezet.* Gyergyó-Ditró. Capitalulŭ de fl. 34.089 cuote, 3,000 reservă; 34.700 depunerĭ; fl. 71.789 totalŭ.
Profitŭ 2.248 fl.
Revirementŭ 227,265 fl.

50) *Kövár-vidéki takarékpénztár részvénytársaság.* Cu 220 acţii à 50 fl.

1885.

51) *Az osztrák-m. elsö ált. tisztv. egylet takarék és elöl. társ. Brassóban.* Cu capitalulŭ de fl. 88,693, cuote à 50 fl.; 5.000 reservă; 30.000 depunerĭ; florinĭ 123.693 totalŭ.
Profitŭ fl. 5.967.
Revirementŭ fl. 101,000;
Dividendă 13%.

52) *Erdövidéki takarékpénztár részvényt.* Baroth. Cu capitalŭ de fl. 50,000, 1000 acţii à 50 fl.; fl. 4,000 reservă, 69,000 depunerĭ, 157,000 reescomptŭ, fl. 280,000 totalŭ.
Profitŭ fl. 10.013.
Revirementŭ fl. 3.700,000.
Dividendă 12%.

53) *Hitelintézet részvénytársaság. Gyergyó Szt.-Miklos,* cu capitalŭ de 15.000 fl., 300 acţii à 50 fl., 105.000 fl. depunerĭ, 6.000 fl. reservă, 15.000 fl. reescomptŭ, 141.000 fl. totalŭ.
Profitŭ curatŭ 6.639 fl.
Revirementŭ 607.000 fl.
Dividendă 20%

54) *Kolozsvári kereskedelmibank részvénytársaság,* cu capitalŭ de 70.000 fl., 1400 acţii à 50 fl., 100.000 fl. depunerĭ, 103.000 fl. reescomptŭ, 273.000 florinĭ totalŭ.
Profitŭ curatŭ 4.809 fl.
Revirementŭ 2,331,000 fl.
Dividendă 6%.

55) *Kolozsvári nép-bank mint részvénytársaság.*

56) *Magyar-Láposi elsö segély-egylet mint szövetkezet.* Capitalulŭ membrilorŭ 25.864 fl.
Profitŭ 1.237 fl.
Revirementŭ 417.000 fl.

57) *Vajda-Hunyadi takarékpénztar részvénytársaság. Vajda-Hunyadon.* Capitalŭ de 20.000 fl. în 400 cuote à 50 fl., respunşĭ 15.000 fl., depunerĭ 30.000 fl., reescomptŭ 9.000 fl., cu totulŭ 54.000 fl.
Profitŭ 2,094 fl.
Revirementŭ 1,220,000 fl.
Dividendă 8%

1886.

58) *Kolozsvári leszámitoló bankszövetkezet.* Capitalŭ de 50.000 fl., depunerĭ 82.000 fl., reescomptŭ 27.000 fl., totalŭ 159.000 fl.
Profitŭ 2198 fl.
Revirementŭ 1,526.000 fl.
Dividendă 8%. (Va urma.)

*) La institutulŭ de sub Nr. 1 apărutŭ în numĕrulŭ dela 1 Aprilie alŭ fóiei nóstre, în locŭ de dividendă 76%, sĕ se cetéscă 7.6%.

Raporturile sanitare în Braşovŭ.

Despre starea sanitară şi a mişcării poporaţiunii din oraşulŭ Braşovŭ în an. 1889 avemŭ următórele date:

Starea sanitară din anulŭ trecutŭ în Braşovŭ se póte numi favorabilă. Cu tóte că n'au lipsitŭ bóle contagióse, cu deosebire vĕrsatulŭ, care se rĕspândise mai tare aşa încâtŭ în cuartalulŭ alŭ doilea alŭ anului, s'ar fi pututŭ dice, că bântue în modŭ epidemicŭ, totuşĭ avŭ unŭ caracterŭ de unŭ gradŭ mai uşorŭ, aşa că şi mortalitatea a fostŭ moderată.

Cătră finea anului venĭ şi neobicĭ nuitulŭ óspe „Influenza", care tăbără peste totŭ teritorulŭ Braşovului şi stĕtŭ până la finea anului. Visita óspelui acestuia a fostŭ mai multŭ supărăciósă de câtŭ periculósă, şi numai unŭ numĕrŭ micŭ de bolnavĭ cădură jertfă influinţei ei vătămătóre.

Cifra generală a mortalităţii încă fŭ neînsemnată, şi adecă 658 (335 bărbaţĭ, 323 femei). Afară de aceştia au mai muritŭ 43 streinĭ.

Décă se socotesce suma totală a morţilorŭ cu strĕinĭ cu totŭ, atuncĭ vinŭ la 1000 locuitorĭ pe anulŭ acesta 22.6; afară de strĕinĭ 21.

După confesiunĭ, mortalitatea ne arată următórele cifre:

1. Romano-cat.	143	(65	bărb.	78 fem.)
2. Evang.-lut.	210	(103	„	10 „)
3. Helv. şi unitarĭ	48	(25	„	23 „)
4. Greco-orient.	246	(139	„	107 „)
5. Israeliţĭ	11	(3	„	8 „)

Décă se privescŭ singuraticele bóle cu considerare la mortalitate, atuncĭ resultă: 24 morţĭ de aprindere de plumânĭ, 91 de tuberculosă, 81 de catarŭ de intestine, 6 de scarlatină, 49 de pojarŭ, 2 de vĕrsatŭ, 3 de tuse măgăréscă, 9 de difterită, 4 de frigurĭ în lăuziă.

Copii cu viéţă s'au născutŭ 902 (500 bărb. 402 fem.), la aceştia se mai adaugă încă 48 născuţĭ morţĭ. Suma născuţilorŭ întrece decĭ suma morţilorŭ cu 244.

Numĕrulŭ născuţilorŭ după confesiunĭ suntŭ:

1. Rom.-cat.	176	(97	bărb.	79 fem.)
2. Evang.-lut.	227	(131	„	96 „)
3. Helv. şi unit.	74	(43	„	31 „)
4. Greco-orient.	400	(216	„	184 „)
5. Israeliţĭ	25	(13	„	12 „)

Décă se consideră etatea, atuncĭ în primulŭ anŭ alŭ etăţii au muritŭ 172, în etate cam până la 5 anĭ 289. O etate peste 80 anĭ au ajunsŭ 27 (11 bărb. 16 femei.)

Sinuciderĭ au fostŭ 14, dintre cei sinucişĭ 6 au fostŭ strĕinĭ.

Literatură.

Amiculŭ Familiei, diarŭ beletristicŭ şi enciclo-pedicŭ literarŭ cu ilustraţiunĭ. Anulŭ XIV. Apare în Gherla de 2 orĭ pe lună şi costă pe anŭ 4 fl., pe ½ anŭ 2 fl. Pentru România 10 francĭ pe anŭ. Redactorŭ şi proprietarŭ: *Nicolau F. Negruţiŭ* — Nr. 7 dela 1 Aprilie conţine: Din scrierile inedite ale lui Simeonŭ Bărnuţiŭ (Cu privire la limba română) — urmare —; Reverie (poesiă), de A. G. Drăghicescu; Dragostea unchiaşului (Novelă originală) —urmare—, de V. R. Buticescu; Duminecă, (schiţă) de Emilia Lungu-Puhallo; Sórtea vĕduvei (urmare); Din viéţa de Bucurescĭ, de A. C. Şorŭ; O diminéţă pe délŭ (poesiă) de G. Simu; Incă una de dorŭ (ilustraţiune); Diverse; Gâciturĭ; Glume (cu 3 ilustraţiunĭ.)

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS".

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

Timişóra, 2 Aprilie. Falsificatorii de lotĕriă Farkas, Szobovits, Püspöky au fostŭ condamnaţĭ la 8 anĭ, femeia Telkesy la 2 anĭ, Herrgat la trei anĭ temniţă.

Viena, 2 Aprilie. „Reichswehr" anunţă din Varşovia, că Rusia a renunţatŭ definitivŭ la întroducerea puscei cu repetiţiă. Paza dela graniţă a fostŭ sporită în modŭ considerabilŭ. „Kölnische Ztg." afirmă, că visita împĕratului germanŭ la vară cu ocasiunea manevrelorŭ ruse dela Krasnojeselo e sigură.

Mezöhegyes, 2 Aprilie. Fabrica de zacharŭ a arsŭ totalŭ, au fostŭ nimicite 9,500 măjĭ metrice zachar, 10,000 măjĭ metrice materiă de zacharŭ. Paguba e de 850,000 fl.

DIVERSE.

Clubulŭ fetelorŭ de măritatŭ s'a înfiinţatŭ în Anglia. Membră la acestŭ clubŭ póte fi orĭ-care fată în vêrsta dela 17—30 anĭ. Scopulŭ clubului e sĕ scutéscă fetele de aventurierĭ şi escrochĭ. Fiă-care membră primesce o notiţă în care suntŭ clasificaţĭ tinerii de însuratŭ după etate, avere şi alte însuşirĭ. Afară de aceea clubulŭ pórtă şi o „listă négră", în care suntŭ semnaţĭ în ordŭ alfabeticŭ beţivii, înşelătorii şi „bigamiştii".

Descoperire interesantă. Scrutătorulŭ francesŭ Mauriciu Holleauz a datŭ de o biserică böoţiană din evulŭ mediu şi între păreţii acesteia de unŭ stêlpŭ grecŭ anticŭ pe care se află eternisată o vorbire rostită de cesarele Nerone înaintea mai multorŭ mii de Grecĭ, şi prin care dênsulŭ le dă voiă acestora ca sĕ ţiná jocurĭ isthmice.

Celŭ mai mare proprietarŭ de pămêntŭ în lumea întrégă e Ţarulŭ Rusiei, — a cărui proprietate are estensiune de 50 milióne hectare, adecă aprópe atâta, câtŭ e Francia întrégă.

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cursulŭ la bursa de Viena
din 1 Aprilie st. n. 1890

Renta de aurŭ 4%	101.25
Renta de hârtiă 5%	98.55
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare - aurŭ	117.—
dto argintŭ	95.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	113.80
Bonurĭ rurale ungare	88 50
Bonurĭ croato-slavone	106.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	—.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	139.20
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului	126.50
Renta de hârtiă austriacă	87.50
Renta de argintŭ austriacă	87.60
Renta de aurŭ austriacă	110 50
Losurĭ din 1860	138 25
Acțiunile băncei austro-ungare	935.—
Acțiunile băncei de creditŭ ungar.	347.—
Acțiunile băncei de creditŭ austr.	308.—
Galbenĭ împărătescĭ	5.60
Napoleon-d'orĭ	9.45½
Mărcĭ 100 imp. germane	58.65
Londra 10 Livres sterlinge	119.40

Cursulŭ pețel Brașovŭ
din 2 Aprilie st. n. 1890

Bancnote românescĭ Cump	9.38	Vênd	9.40
Argintŭ românescŭ	9.33	„	9.36
Napoleon-d'orĭ	9.43	„	9.46
Lire turcescĭ	10.64	„	10.69
Imperialĭ	9.62	„	9.67
Galbinĭ	5.45	„	5.50
Scris. fonc. „Albina" 6%	—.—	„	—.—
„ „ „ 5%	—.—	„	—.—
Ruble rusescĭ	128.—	„	129.
Mărcĭ germane	58.40	„	58.65

Discontulŭ 6- 8% pe anŭ.

Cele mai bune
Materii (stofe) de Brünn
liferéză cu prețurile originale
Fabrica de postavurĭ fine
Siegel-Imhof
în Brünn.
Pentru unŭ rêndŭ de haine bărbătescĭ
de **primăvéră** séu **véră**
este de ajunsŭ **unŭ cuponŭ** în lungime de 3·10 mtr., carĭ facŭ 4 coțĭ de Viena.
Unŭ cuponŭ din
lână veritabilă costă
fl. **4.80** calitatea obicĭnuită.
fl. **7.75** calitatea fină.
fl. **10.50** calitatea cea mai fină.
fl. **12.40** calitatea suprafină.
Mai departe suntŭ de căpětatŭ în cea mai mare alegere Kammgarne țesute cu firicele de mătase, stofe pentru pardesiurĭ, pâslă (Loden) pentru vînătorĭ și turiștĭ, peruvienŭ și toscingŭ pentru haine de salonŭ, postavurĭ pentru **uniforme de amploiațĭ**, stofe de spălatŭ din ață pentru bărbațĭ și copii, stofe veritabile de pichetŭ pentru giletcĭ, etc. etc.
Pentru marfa bună, liferația esactă și întocmai după mostre se garantéză.
Mostre gratis și franco.
40—11

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei" à 5 cr. se potŭ cumpěra în tutungeria **I. Gross**, și în librăria **Nicolae Ciurcu.**

Sz. 585—1890 tkvi. 301,1

Arverési hirdetményi kivonat.

A Dicsö-szt.-mártoni kir. járásbiroság, mint telekkönyvi hatóság, közhirré teszi, hogy bábahalmi Popp Miklos végrehajtatónak bordi Ilia Vasilia végrehajtást szenvedő elleni 400 frt. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a Dicsö-szt.-mártoni kir. járásbiróság területén lévő Bord községében és határán fekvő a bordi 27 sz. tjkvben A I. 1—6 és 8—17 rendsz. alatt körülirt ingatlanokat és pedig:

az A I 1	rend.	40, 41	h. sz.	fekvő	224	frt.	az A I 11	rend.	1365	h. sz.	4	frt.
„ A I 2	„	425, 426	„ „	„	14	„	„ A I 12	„	1427	„ „	23	„
„ A I 4	„	640/2	„ „	„	16	„	„ A I 13	„	1510	„ „	22	„
„ A I 5	„	860	„ „	„	50	„	„ A I 14	„	1797	„ „	10	„
„ A I 6	„	926	„ „	„	8	„	„ A I 15	„	2096/7	„ „	16	„
„ A I 8	„	1231	„ „	„	11	„	„ A I 16	„	2122*a*	„ „	1	„
„ A I 9	„	1241	„ „	„	10	„	„ A I 17	„	2169	„ „	18	„
„ A I 10	„	1271	„ „	„	7	„						

ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az *1890 évi Aprilis hó 17-ik napján délelött* Bord **községe** faluházánál megtartandó nyilvános árverésen telekkönyvi testenként megállapitott becsáron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok telekkönyvi testenkénti becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881 évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál elöleges elhelyezéséröl kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Dicsö-szt.-márton 1890 évi február hó 28-án.

A kir. járásbiroság mint telekkönyvi hatoság.

Sosirea și plecarea trenurilorŭ în Brașovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Brașovŭ la Pesta

Trenulŭ de persóne: 7 óre 7 minute séra.
Trenulŭ acceleratŭ: 2 óre 15 minute după amédĭ.
Trenulŭ omnibus: 4 óre 54 minute diminéța.

2. Dela Brașovŭ la Bucurescĭ:

Trenulŭ acceleratŭ: 2 óre 34 minute după amédĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Pesta la Brașovŭ:

Trenulŭ de persóne: 9 óre 45 minute înainte de amédĭ.
Trenulŭ acceleratŭ: 2 óre 14 minute după amédĭ.
Trenulŭ omnibus: 8 óre 32 minute séra.

2. Dela Bucurecĭ la Brașovŭ:

Trenulŭ acceleratŭ: 1 óră 55 minute după amédĭ.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Octomvrie 1889.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ acceleratŭ.	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus	Tren de persóne
Viena	3.40	8.—	8.—	
Budapesta	9.20	2.—	3.10	6.10
Szolnok	11.18	4.05	7.22	9.28
P. Ladány	12.57	5.46	5.52	11.38
Oradea-mare	2.22	7.01	8.46	1.51
	2.30	7.11	9.18	2.11
Várad-Velencze			9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli			9.44	2.32
Mezö-Telegd	3.—	7.41	10.21	2.55
Rév	3.31	8.16	11.38	3.38
Bratca			12.16	4.01
Bucia			12.54	4.23
Ciucia	4.24	9.05	1.57	4.49
Huiedin	4.52	9.35	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriș			4.15	6.12
Ghirbŭu		Tren de persóne	4.36	6.24
Nădășel	5.49		4.58	6.38
Clușiu	6.02	10.35	5.26	6.56
	6.14	11.02		7.15
		11 23		7.48
Apahida	7.28	12.44		9.13
Ghiriș	7.52	1.27		10.04
Cucerdea		1.34		10.12
Uióra		1.42		10.19
Vințulŭ de susŭ	8.21	2.07		10.45
Aiud	8.38	2.26		11.34
Teiușŭ		3.11		12.11
Crăciunelŭ	9.18	3.24		12.29
Blașiu		3.54		1.10
Micăsasa		4.09		1.30
Copșa mică	10.08	4.39		2.14
Mediașŭ	10.32	5. 1		2.54
Elisabetopole	11.07	5. 5		3.35
Sighișóra		6.12		4.07
Hașfalĕu	12.31	7.32		5.54
Homorodŭ		8.17		6.39
Ágostonfalva		8.37		7.13
Apatia	1.20	9.06		7.45
Feldióra	1.40	9.45		8.32
Brașovŭ	2.14			
	2.34			
Timișŭ	3.17			
Predealŭ	3.40			
Bucurescĭ	9.30			

Predealŭ—Budapesta

	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus	Trenŭ acceleratŭ.	Tren de persóne
Bucurescĭ	7.35			
Predealŭ	12.50			
Timișŭ	1.19			
Brașovŭ	1.55			
	2.15	4.54		7.07
Feldióra	2.47	5.37		7.44
Apața		6.15		8.09
Ágostonfalva		6.43		8.29
Homorodŭ	3.56	7.31		9.07
Hașfalĕu		9.09		10.34
Sighișóra	5.28	9.33		10.20
Elisabetopole	5.57	10.02		11.09
Mediașŭ	6.19	11.04		11.35
Copșa mică		11.24		12.19
		11.39		11.59
Micăsasa		11.57		12.15
Blașiu	7.09	12.30		12.43
Crăciunelŭ		12.45		12.55
Teiușŭ	7.42	1.13		1.07
Aiudŭ	8.05	2.28		2.11
Vințulŭ de susŭ		2.48		2.33
Uióra		2.56		2.40
Cucerdea	8.32	3.14		2.46
Ghirișŭ	9.—	4.01		3.27
Apahida		5.28	Trenŭ mixtŭ.	4.47
Clușiu	10.21	5.56		5.08
	10.41	6.45	8.—	5.32
Nădășelŭ		7.06	8.36	
Gîhrbău		7.22	9.02	
Aghireșŭ		7.37	9.32	6.11
Stana		8.03	10.11	
B. Huiedin	11.54	8.24	10.51	6.43
Ciucia	12.24	9.04	12.16	7.12
Bucia		9.20	12.50	
Bratca		9.37	1.19	
Rév	1.03	9.55	2.—	7.51
Mezö-Telegd	1.29	10.20	3.04	8.17
Fugyi-Vásárheli		10.47	3.36	
Várad-Velencze		10.57	3.52	
Oradea-mare	1.54	11.04	4.03	8.42
	2.04	11.19	4.47	8.47
P. Ladány	3.20	1.19	7.30	10.08
Szolnok	5.—	3.31	11.51	11.51
Budapesta	7.15	6.30	9.55	1.55
Viena	1.40	1.40		7.15

B.-Pesta-Aradŭ-Teiușŭ

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.—	3.40
Budapesta		7.40	9.30
Szolnok		10.42	12.38
Aradŭ		3.53	5.36
	2.17	4.29	6.06
Glogovațŭ	2.37	4.41	6.18
Gyorok	3.37	5.05	6.43
Paulișŭ	4.05	5.17	6.55
Radna-Lipova	4.27	5.38	7.14
Conop		6.05	7.46
Bêrzava		6.23	7.57
Soborșinŭ		7.20	8.42
Zamŭ		7.55	9.11
Gurasad..		8.26	9.39
Ilia		8.47	9.55
Branicica		9.11	10.13
Deva		9.42	10.37
Simeria (Piski)		9.59	10.53
Orăștia		11.—	11.39
Șibotŭ		11.29	12.01
Vințulŭ de josŭ		12.02	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.19	12.45
Teiușŭ	9.54	1.06	1.24

Teiușŭ-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ mixt	Trenŭ de pers.	Trenŭ mixt
Teiușŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	11.59	3.34	2.23
Vințulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Șibotŭ	1.01	4.43	
Orăștia	1.32	5.13	
Simeria (Piski)	2.03	5.47	
Deva	2.52	6.27	
Branicĭca	3.23	6.54	
Ilia	3.55	7.20	
Gurasada	4.08	7.32	
Zamŭ	4.44	8.03	
Soborșinŭ	5.30	8.38	
Bêrzava	6.27	9.27	
Conopŭ	6.47	9.46	
Radna-Lipova	7.28	10.20	5.35
Paulișu	7.43	10.34	6.01
Gyorok	7.59	10.50	6.44
Glogovat	8.28	11.16	7.25
Aradŭ	8.42	11.30	7.44
	9.20	12.05	
Szolnok	2.22	5.10	
Budapesta	6.—	8.15	
Viena	1.40	6.05	

Simeria (Piski)-Petroșenĭ

Simeria	6.47	11.54
Streiu	7.40	12.37
Hațegŭ	8.51	1.28
Pui	10.02	2.23
Crivadia	11.02	3.11
Banița	11.50	3.53
Petroșenĭ	12.30	4.25

Petroșenĭ-Simeria (Piski)

Petroșenĭ	9.36	4.26
Banița	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Hațegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timișóra

Aradŭ	6.12	4.12
Aradulŭ nou	6.36	4.38
Németh-Ságh	7.01	5.01
Vinga	7.30	5.29
Orczifalva	7.55	5.47
Merczifalva	8.13	6.04
Timișóra	9.04	6.50

Timișóra—Aradŭ

Timișóra	6.25	1.15
Merczifalva	7.19	2.04
Orczifalva	7.46	2.26
Vinga	8.15	2.56
Németh-Ságh	8.36	3.13
Aradulŭ nou	9.11	3.51
Aradŭ	9.27	4.05

Ghirișŭ—Turda

Ghirișŭ	9.33	4.19
Turda	9.54	4.40

Turda—Ghirișŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirișŭ	8.50	3.40

Sighișóra—Odorheiu

Sighișóra	6.05
Odorheiu	9.12

Odorheiu—Sighișóra

Odorheiu	6.—
Sighișóră	8.56

Copșa-mică—Sibiiu

Copșa-mică	2.05	4.35
Șeica mare	2.38	5.05
Lómnișŭ	3.22	5.46
Ocna	3.46	6.17
Sibiiu	4.18	6.40

Sibiiu-Copșa-mică

Sibiiu	9.10	9.50
Ocna	9.37	10.14
Lómnișŭ	10.05	10.40
Șeica mare	10.40	11.10
Copșa-mică	11.09	11.35

Cucerdea-Oșorheiu Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheța	3.35	10.50	3.58
Ludoșŭ	3.51	11.11	4.15
M.-Bogata	4.06	11.20	4.41
Iernutŭ	4.43	11.57	5.28
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.44
Miraștеu	5.21	12.36	6.08
Oșorheiu	5.40	12.55	6.27
	6.—	4.58	
Reghinul-săs.	7.35	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oșorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.25	8.—
Oșorheiu		10.—	9.4[illegible]
	6.45	12.15	10.2[illegible]
Miraștеu	7.05	12.35	10.3[illegible]
Sânpaulŭ	7.28	12.58	11.0[illegible]
Iernutŭ	7.50	1.19	11.2[illegible]
M. Bogata	8.23	1.49	11.5[illegible]
Ludoșŭ	8.31	2.02	12.0[illegible]
Cheța	9.12	2.18	12.2[illegible]
Cucerdea	9.44	2.46	12.5[illegible]

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.1[illegible]
Cerna	2.3[illegible]
Uniedóra	3.0[illegible]

Unied.-Simeria (Piski)

Uniedóra	9.3[illegible]
Cerna	9.5[illegible]
Simeria	10.1[illegible]

Murĕșŭ-Ludoșŭ-Bistrița

Murĕșŭ-Ludoșŭ	4.30
Țagŭ-Budatelecŭ	7.27
Bistrița	11.—

Bistrița-Murĕșŭ-Ludoșŭ

Bistrița	3.—
Țagŭ-Budatelecŭ	6.49
Murĕșŭ-Ludoșŭ	9.25

Notă: Numerii încuadrațĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

U Cluj Central University Library Cluj

Tipografia A. MUREȘIANU Brașov.